

Partilovnemnda
v/leder Ørnulf Røhnebæk
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane

Holtålen Venstre
v/Reidar Mylius
Svarthåggån 4
7380 ÅLEN

Holtålen Senterparti
v/Elin Grønli
Rennolsvegen 29
7380 ÅLEN

Sør-Trøndelag KrF
v/sekretær Tarjei Cyvin
Prinsens gt. 10 A
7012 TRONDHEIM

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
v/seniorkonsulent Anne Mari Hermannstad
Postboks 4710 Sluppen
7468 TRONDHEIM

Førde 28. november 2012

Henleggelse av sak om tilbakeholdelse av partistøtte til Holtålen Senterparti og Holtålen Venstre

Det vises til tidligere korrespondanse i saken, sist Partilovnemndas brev 12. september 2012.

For sakens fulle forhistorie, herunder nemndas vedtak 20. mai 2010 om tilbakeholdelse av partistøtte til Holtålen KrF for 2010, vises til dette brevet. Spørsmålet er i korthet hvilken betydning det skal ha for statsstøtten til Holtålen Senterparti og Holtålen Venstre at partilagene ved valget i 2011 stilte fellesliste med Holtålen KrF, et partilag som ikke eksisterte i 2011 og heller ikke eksisterer per i dag.

Sakens parter fikk i vårt brev 12. september 2012 frist for merknader til 15. oktober 2012. Nemnda har mottatt tre merknader.

Adresse:
Postboks 14
6801Førde

Kontaktpersoner:
Turid Digernes Eikås
Tlf: 57 64 30 61
Grethe Husevåg Strømmen
Tlf: 57 64 30 63

E-post
fmsfpolitiskeparti@fylkesmannen.no

1. KrF

Fylkessekretær Tarjei Cyvin, Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag KrF har i e-post 27. september 2012 stilt følgende spørsmål:

Ser at dere skriver om "aktsom god tro" i forhold til om Holtålen KrF formelt sett fantes eller ikke. Er det slik at om Sp og V i Holtålen var klar over at Holtålen KrF ikke eksisterte formelt i 2011, så skulle/kunne ikke en slik fellesliste vært etablert? Og siden søkt støtte for? Er det da slik at man ikke kan ha en fellesliste i en kommune bestående av to partier som har lokallag i denne kommunen og et parti som ikke pr. da er organisert med lokallag på stedet – og så søke statsstøtte med tanke på de to partiene som driver lokallag i kommunen?

2. Venstre

Holtålen Venstre v/leder Reidar Mylius, har gitt følgende redegjørelse i brev 9. oktober 2012:

Vi er lei oss for å ha hamna i same situasjonen som etter det førre kommunestyrevalet. Vi skulle naturlegvis ha teke lærdom frå da og vore meir aktsame denne gongen. Likevel vil vi argumentere for at partilovnemnda også denne gongen gjer vedtak om atterhald av stønaden berre til KrF, men tilgodeser SP og V.

Det at Senterpartiet og Venstre også denne gongen kom i skade for å handle i aktsom god tru, forklares som følgjer:

1. Samarbeidet bak Holtålen-lista i den førre komm.styreperioden "kjentes" heile vegen så bra at Venstre tok initiativ for å halda fram med eit felleslistesamarbeid også neste perioden. Drøftingsmøte vart halde 7. desember 2009. Der møtte alle fire partia, og det vart valgt arbeidsgruppe for å førebu liste- og programarbeid. I denne gruppa var KrF representert med Paul Ådne Svendsen (komm.st.representant og leiar av kontrollutvalet) og Einar Georg Vongraven (fjellstyreformann og tidl. mangeårig komm.st.repr.) som vara.
2. Gruppearbeidet skrei fram, alle fire parti var med heile vegen, men det dro ut i tid, antakelig for di H, syntet seg, parallelt arbeidde for eiga liste. Det fekk dei andre tri klar kunnskap om først på nyåret 2011.
3. Arbeidet med konsolidering for ei fellesliste av Krf, SP og V fram mot fristen for listeinnlevering vart hektisk. KrF la ikkje skjul på at dei ikkje hadde eigne kandidatar å foreslå på den nye felleslista, men både Svendsen og Vongraven tok del i arbeidet vidare fram mot valet, utan å ta opp særskilt at organisasjons-/rapporteringsformalitetar kunne/ville diskvalifisere for partistønaden. Og vi andre kom under tidspresset ikkje på tanken å spørje om det.
4. 6. juni 2012 [*merknad fra Partilovnemnda: Skal vel være 2011*] heldt dei tri partia program møte der Einar Georg Vongraven vart peika ut som den frå KrF som skulle vera med å reinskrive fellesliste-programmet.

3. Senterpartiet

Holtålen senterparti v/leder Elin Grønli har i brev 10. oktober 2012 opplyst følgende:

Første sonderingsmøte om et evt listesamarbeid mellom H, Krf, Sp og V ble avholdt 07.12.09. Møtet resulterte i enighet om fortsatt å arbeide for ei fellesliste bestående av forannevnte partier. Alle 4 partier ble representerte i ei arbeidsgruppe som skulle meisle ut ei felles plattform. Fra Krf ble Paul Ådne Svendsen valgt med Einar Georg Skårdal som vara. Høyre trakk seg fra samarbeidet og valgte å stille egen liste. Denne meddelelsen fikk de andre 3 partiene i månedsskiftet januar/februar 2011. Krf, Sp og V fattet deretter vedtak om å fortsette samarbeide om ei fellesliste dog uten H. De 3 partiene hadde ofte kontakt utover vinteren/våren. Etter hvert viste det seg at Krf ikke hadde kandidater til lista. Krf var også representert på programmøtet 29.06.11, og Einar G. Skårdal ble valgt til å sluttskrive programmet sammen med 2 andre.

Ikke på noe tidspunkt informerte Krf om fortsatt manglende partiinnrapporteringer.

Holtålen Sp vil beklage inntrufne forhold med Fellelista av Krf, Sp og V, men håper at vår informasjon fører til opprettholdelse av partistøtten for Sp og V.

Partilovnemndas syn på saken:

Det følger av partiloven § 13 fjerde ledd første punktum at "felleslister, bestående av partier som alle oppfyller vilkårene i kapittel 2, kan søke om stemmestøtte og grunnstøtte". Av lovens forarbeid, Ot.prp. nr. 84 (2004-05) side 80, følger at:

Det er krav om at alle deltakere er registrerte politiske partier. Kravene om at partiet må ha en kommuneorganisasjon gjelder tilsvarende. Det utbetales kun ett grunntilskudd, dersom kravene om oppslutning er oppfylt.

Spørsmålet i saken er om "Fellelista for KrF, SP og V", som ved kommunestyretvalgt i Holtålen 2011 fikk 458 stemmer og 8 kommunestyrerepresentanter, oppfyller de krav loven oppstiller for at felleslister skal få statsstøtte.

Det er i saken ikke tvilsomt at alle de tre partiene som formelt samarbeider om fellelista, er "registrerte politiske partier". Dette er et krav rettet mot partienes hovedorganisasjoner, og oppfylles av både Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti. Problemet ligger i at KrF per valgdagen 12. september 2011 ikke hadde en kommuneorganisasjon i Holtålen.

Til spørsmålet fra KrFs fylkessekretær kan det kort bemerkes at det – etter valgloven – ikke synes å være noe krav om kommuneorganisasjon for å stille felleliste. På samme måte som at Senterpartiet og Venstre – for å holde oss til disse to partiene – kunne hatt felleliste med f.eks. "uavhengige kandidater i krets A", en pendlerforening eller et grunneierlag, kan partiene nok stille felleliste med "Kristelig folkeparti" sjøl om det i kommunen ikke finnes en kommuneorganisasjon for KrF. Spørsmålet om kommuneorganisasjon eller ikke synes først å bli av betydning når man kommer til

spørsmålet om statsstøtte. (At det ikke er helt upraktisk at registrerte partier kan samarbeide med uavhengige grupper, framkommer av faktum i Partilovnemndas sak 4/06 om Solidaritetslista i Notodden, vedtaket vedlegges her.)

I Partilovnemndas vedtak 20. mai 2010, der partistøtten til Holtålen KrF ble vedtatt holdt tilbake for 2010, ble det ikke tatt stilling til om Holtålen KrF eksisterte eller ikke. Det ble lagt til grunn at tilbakeholdelse av støtte var godt begrunnet uansett hvilket faktum som måtte legges til grunn vedrørende dette. Fra vedtaket siteres:

Dersom partilaget Holtålen KrF finnes, har laget gjennom 4 år unnlatt å sende inn inntektsoversikt etter partiloven § 18. Et vedtak om tilbakeholdelse av partistøtte for 2010 er derfor godt begrunnet.

Dersom Holtålen KrF ikke finnes, foreligger det en fellesliste som ikke oppfyller vilkårene for støtte etter partiloven § 13 fjerde ledd, og hele lista skulle som et utgangspunkt mistet støtta. Av hensyn til de andre partiene, som nemnda legger til grunn at var i aktsom god tro med hensyn til om Holtålen KrF formelt sett fantes da felleslista ble etablert i 2007, er det likevel kun den fjerdedelen av støtta som går til "KrF-grupperingen" som bør holdes tilbake.

Det er tidligere praksis for at når ett av flere partier på en fellesliste som er støtteberettiget etter § 13 fjerde ledd ikke innberetter, treffes det vedtak om tilbakeholdelse kun for dette partiet. Det (de) andre partiene som var med på felleslista får fortsatt støtte.

Det kan videre vises til at denne praksisen ikke skal skape utbetalingsvansker for fylkesmennene, fordi det etter § 13 fjerde ledd forutsetningsvis skal finne sted utbetaling til hvert enkelt samarbeidende parti, etter en fordelingsnøkkel som oppgis av felleslista når det søkes om partistøtte.

Etter nemndas syn bør den praksisen som det her gis uttrykk for, fortsette. Det gir størst forutberegnelighet og rimelighet om feil eller mangler hos ett av flere samarbeidende partier kun innebærer sanksjoner mot dette partiet. Samarbeidende partier bør ikke gjøres solidarisk ansvarlig for feil hos den ene.

En mer vanlig feil enn at kommunal partiorganisasjon mangler ved etableringen av fellesliste, er at ett av flere samarbeidende partier ikke overholder innberetningsplikten etter partiloven § 18 i ett eller flere år i valgperioden. Partistøtta holdes da tilbake kun for dette partiet – ikke for alle de samarbeidende partiene, jf. bl.a. vedtak 13. desember 2010 vedrørende Bø Arbeiderparti (i listesamarbeid med Bø Høyre), Bindal Venstre (i listesamarbeid med Bindal Høyre) og vedtak 9. februar 2011 om Flatanger SV (i listesamarbeid med Flatanger Arbeiderparti).

I vår sak synes situasjonen å ha vært at personer med langvarig – og allment kjent – tilknytning til KrF har opptrådt på vegne av dette partiet, og at de samarbeidende partiene, Senterpartiet og Venstre, har lagt til grunn at personene representerte KrF, slik de sjøl ga uttrykk for. Det bør som et utgangspunkt var tilstrekkelig – det bør ikke innføres en egen undersøkelsesplikt for samarbeidende partier.

Spørsmålet er så om dette bør stille seg annerledes i denne saken fordi det også tidligere hadde vært et tema om Holtålen KrF fantes eller ikke. Partilovnemndas

vedtak 20. mai 2010 var ikke adressert direkte til Holtålen Senterparti og Holtålen Venstre, men gikk bl.a. til kontaktpersonen for den daværende Holtålen-lista. Det må derfor kunne legges til grunn at vedtaket var kjent for tillitsvalgte i begge lokallagene.

Partilovnemnda har kommet til at forhistorien – med vedtak også i 2010 – ikke kan få noen betydning i saken. Vedtaket fra 2010 burde medført at de aktuelle personene med KrF-bakgrunn opptrådte med større aktsomhet, for ikke å lage problem for samarbeidende partier, men kan ikke medføre at Holtålen Senterparti og Holtålen Venstre skulle få en skjerpet undersøkelsesplikt. Fortsatt må det være slik at den som hevder at han eller hun opptrer på vegne at et parti har ansvaret for at dette er riktig. Nettopp fordi det tidligere hadde vært et problem om Holtålen KrF eksisterte eller ikke, burde Holtålen Senterparti og Holtålen Venstre kunne legge til grunn at det problemet var løst all den tid kjente KrF-ere i kommunen opptrådte på vegne av Holtålen KrF.

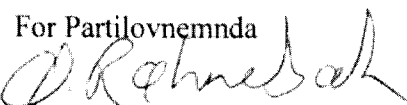
På den bakgrunn treffes følgende vedtak:

Sak mot Holtålen Senterparti og Holtålen Venstre om mulig tilbakeholdelse av partistøtte for 2012, henlegges.

###

Vedtaket er enstemmig og avsagt i nemndsmøte 22. november 2012, jf. forskrift 16. mars 2006 nr. 321 om visse forhold vedrørende de politiske partiene (partilovforskriften) § 21 annet ledd. Et nemndsmedlem, Liv Røssland, var ikke med på møtet, men hun hadde i forkant gitt sin tilslutning til et likelydende utkast til vedtak som var sendt ut i forkant av møtet.

Partilovnemndas vedtak etter loven § 24 annet ledd bokstav b, jf. partilovforskriften § 15, kan ikke påklages, jf. forskriften § 17 første ledd. Partilovnemnda kan omgjøre et vedtak dersom grunnlaget for vedtaket faller bort, eller når omgjøringskompetanse følger av forvaltningsloven § 35 første og femte ledd, jf. forskriften § 17 annet ledd. Vedtaket kan bringes inn for domstolene.

For Partilovnemnda

Ørnulf Røhnebæk
nemndsleder

Kopi:

Kristelig Folkeparti, Postboks 478 Sentrum, 0105 OSLO
Senterpartiet, Postboks 1191 Sentrum, 0107 OSLO
Venstres Hovedorganisasjon, Møllergata 16, 0179 OSLO

VEDLEGG

Partilovnemnda
v/leder Ørnulf Rønnebak
Eidsivating lagmannsrett
Hamar Tinghus
2300 Hamar

Kontaktperson for Solidaritetslista
Morten Halvorsen
S. Skogenvei 4
3679 Notodden

KOPI

Gardermoen, 22. juni 2006

Sak 4-06 Klage på avslag på statlig partistøtte – Solidaritetslista i Notodden kommune

Partilovnemnda viser til klage 28. mars 2006, mottatt av nemnda 30. mars 2006. Klagen retter seg mot Fylkesmannen i Telemark sitt vedtak 13. mars 2006, med utfyllende begrunnelse 20. mars 2006, i sak med referanse 2006/812. Nemnda oversendte 3. april 2006 klagen til fylkesmannen for behandling i samsvar med forvaltningsloven § 33. Fylkesmannen meddelte 25. april 2006 at vedtaket ble opprettholdt.

Partilovnemnda er rett klageorgan, jf. partiloven § 15. Klagefristen er tre uker, og klagen anses som rettidig.

Sakens bakgrunn

Solidaritetslista har stilt til valg i Notodden kommune siden 1995. I følge klagen besto lista i den første valgperioden av partiene Rød Valgallianse (RV), Sosialistisk Venstreparti (SV) og sammenslutningen Demokratene – en utbrytergruppe fra Arbeiderpartiet. Fra 1999 har lista vært et samarbeid mellom RV, SV og enkeltpersoner (partiløse). I tilsendt valgbrosjyre for lista ved valget 2003 opplyses det flere steder at lista består av RV, SV og partiløse. Enkelte av de listekandidatene som presenteres, omtales som partiløse.

Ved kommunestyrevalget i 2003 fikk lista 896 stemmer og sju innvalgte representanter. Kommunens varaordfører er innvalgt på lista og lista har to av tre hovedutvalgsledere. Det følger både av klagen og fylkesmannens brev 25. april 2006 at lista fra 1995 har mottatt den til enhver tid tilgjengelig statsstøtte til kommunepartier.

Begrunnelsen for vedtaket

Solidaritetslista søkte om statlig tilskudd etter partiloven § 13 ved søknad 3. januar 2006. Det ble bedt om at partistøtta ble fordelt med 50 prosent på hver av partiene RV og SV.

Fylkesmannen har avslått søknaden med henvisning til

- a) at verken SV eller RV mottok stemmer ved kommunevalget i Notodden i 2003, og
- b) at det etter partiloven § 13 fjerde ledd kun ytes støtte til felleslister som bare består av registrerte politiske partier. Solidaritetslista oppfyller ikke dette vilkåret fordi lista – i tillegg til RV og SV – også består av enkeltpersoner. Det vises også til Fornyings- og administrasjonsdepartementets (FAD) rundskriv 1/2006, der det side 2 heter at ”støtte til felleslister forutsetter at listen bare består av registrerte politiske partier”.

Anførselene i klagen

Solidaritetslista har i klagen anført at det i partiloven § 13 fjerde ledd ikke står noe om at felleslister utelukkende må bestå av partier som oppfyller vilkårene i lovens kapittel 2. Ordet "bare" brukes ikke i lovteksten, men kun i rundskriv 1/2006. Avslaget er derfor i beste fall et utslag av en streng tolkning av lovteksten. Tolkningen er urimelig.

Det må legges vekt på at partistøtten etter partiloven skal være en videreføring av tidligere ordninger, og at Solidaritetslista hele tida har mottatt støtte, også i den perioden da Demokratene inngikk.

Partiløse har siden 1999 ikke vært definert som noen egen gruppe under Solidaritetslista. Det vises også ved at partistøtten fullt ut skal gå til to samarbeidspartiene. Det er sannsynligvis en rekke partilister landet rundt som har ikke-medlemmer (partiløse) på listene uten at partiene har oppgitt dette.

Avslaget rammer SV og RV hardt, midt i en valgperiode. Partiene har i god tro budsjettert med disse midlene fram til valget 2007.

Solidaritetslista springer ikke ut av en eller få lokalpolitiske saker. Drøftelsen i NOU 2004: 25 kapittel 7.9.1 om hvorfor den statlige støtten bør reserveres registrerte partier, mens lokale lister kan holdes utenfor, taler for at Solidaritetslista – med SV og RV som eneste organiserte deltaker – bør motta støtte. Avslaget er i strid med lovens og forarbeidenes intensjoner. RV og SV rammes av en form for økonomisk sensur som øvrige lokale partier vil tjene på ved neste kommunevalg.

Partilovnemndas merknader:

Det følger av partiloven § 13 fjerde ledd at statstilskudd til politiske partiers organisasjoner i kommunene også kan ytes til felleslister. Det er imidlertid et vilkår at felleslistene består "av partier som alle oppfyller vilkårene i kapittel 2". I særmerknadene til bestemmelsen uttales følgende i Ot.prp. nr. 84 (2004-05) side 80, venstre spalte:

"Reglene om fordeling av støtte mellom partier på fellesliste videreføres. Det er krav om at alle deltakere er registrerte politiske partier."

Nemnda antar at det er dette som ligger bak formuleringen i rundskriv 1/2006.

Spørsmålet er så hvordan utsagnet i proposisjonen skal tolkes. Etter nemndas oppfatning er det mest naturlig å oppfatte formuleringen "alle deltakere", som et krav om at "alle grupperinger" som går sammen om en fellesliste må være registrerte politiske partier. Den andre muligheten, at "alle deltakere" skulle bety "alle listekandidater", i den betydning at alle listekandidater på en fellesliste må være medlemmer i registrerte partier, er mindre nærliggende. Det er ikke et krav for støtte til rene partilister at alle kandidatene er medlemmer av det aktuelle partiet. Da er det neppe logisk at en fellesliste mellom registrerte partier skulle miste støtte fordi en viss andel av kandidatene var partiløse. Nemnda kan ikke se behovet for at forekomsten av partiløse listekandidater på en fellesliste skal få konsekvenser for støtten til de deltakende partiene, når partiløse kandidater på rene partilister ikke vil gi samme konsekvens for disse partiene.

I den sammenheng bør man også se hen til hvor statsstøtten til Solidaritetslista vil havne. Lista legger opp til at RVs og SVs lokallag i Notodden skal dele denne 50-50. Det vil ikke gå

statsstøtte til grupperinger utenfor de registrerte partiene. Selv med støtte til Solidaritetslista blir det statlige tilskuddet følgelig forbeholdt "partier som er registrert etter valgloven", jf. Ot.prp. nr. 84 (2004-05) side 23. Et avslag på støtte er derfor ikke nødvendig for å holde mer tilfeldige ad hoc lister eller ad hoc grupperinger utenfor støttesystemet.

Etter dette synes det klart at klageren på et rent rettslig grunnlag må få medhold. I tillegg kan det bemerkes at sterke rimelighetshensyn også taler for å gi klageren medhold. En ny praksis overfor en fellesliste som Solidaritetslista bør ikke innføres midt i en valgperiode. Mellom valgene har ikke de samarbeidende partiene noen mulighet til å tilpasse seg eventuelt ny krav. Før valget 2003 var partiene ukjent med at den valgtekniske organiseringen kunne utløse de problemene som saken har avdekket. Den forenkling og opprydning som skulle finne sted med vedtaket av partiloven, kan komme i miskreditt om regelverket tolkes for strengt, i alle fall i en innføringsfase.

På denne bakgrunn treffes følgende vedtak:

Fylkesmannens vedtak 13. mars 2006, referanse 2006/812, oppheves.

Vedtaket er enstemmig og avsagt i møte 22. juni 2006 med fire av fem medlemmer til stede, jf. forskrift 16. mars 2006 nr. 321 om visse forhold vedrørende de politiske partiene (partilovforskriften) § 21 annet ledd. Det fraværende medlemmet ga sin tilslutning per e-post. Partilovnemndas vedtak etter § 15, jf. § 24, kan ikke påklages videre. Klageren kan bringe vedtaket inn for domstolene.

For Partilovnemnda

Ørnulf Røhnebæk
nemndsleder

Kopi:
Fylkesmannen i Telemark
Fornylses- og administrasjonsdepartementet